

Notat om anden fase af Borgersamling om Lynetteholm

Udarbejdet af Maria Frahm Bjørn, Anders Blok og Lars Tønder,
som en del af forskningsprojekterne "Democratic Innovations in a
Green Transition" (DIGT) og "Governance of Green Transition."

Spørgsmål vedrørende notatet bedes rettet til Lars Tønder, Institut for Statskundskab (tlf.: 3532 0489, e-mail: lt@ifs.ku.dk) og Anders Blok, Sociologisk Institut (tlf.: 35323577, e-mail: abl@soc.ku.dk), Københavns Universitet.

September 2023

BAGGRUND OG DATAMATERIALE	3
NOTATETS HOVEDKONKLUSIONER.....	4
ANALYSE AF FRAFALD OG FRAVÆR.....	5
1.1 Frafald	5
1.2 Tilstedeværelse	8
1.3 Deltagelse i afstemning	10
OPFATTELSER AF BORGERDELTAGELSEN	11
2.1 Motivation: hvorfor deltage i borgersamlingen?	11
2.2 Opfattelse af borgersamlingen.....	12
2.3 Forhåbninger.....	13
MANDAT OG KOBLING TIL DET POLITISKE SYSTEM	15
3.1 Det styrkede rådgivende mandat.....	15
3.2 Anbefalingernes overdragelse til det politiske system	16

Baggrund og datamateriale

Dette notat bygger videre på notat om første fase af Borgersamling om Lynetteholm fra februar 2023. Ligesom det første notat fokuserer dette notat på tre områder, som går på tværs af første og anden fase af borgersamlingen: 1) frafald og fravær, 2) opfattelser af borgerdeltagelsen og 3) mandat og kobling til det politiske system. Fokus på disse tre områder er fastholdt, da de erfaringsmæssigt er vigtige for en succesfuld borgersamling og samtidig taler ind i en bredere forskningsdagsorden om demokratisk innovation, byudvikling og klimapolitik.

Det er vigtigt at understrege, at ligesom med det første notat er dette notat ikke en evaluering af borgersamlingen men giver kun et partielt billede af borgersamlingens forløb og muligheder for at præge den politiske beslutningsproces om Lynetteholmen. Målet med notatet er således alene at bidrage med viden til en nuanceret debat om borgersamlingen og dens betydning for den offentlige samtale om Lynetteholm-projektet.

Notatet bygger på datamateriale indsamlet gennem observation af borgersamlingens møder, tal og statistikker indsamlet af We Do Democracy og Analyse & Tal samt interviews med både deltagere i borgersamlingen og repræsentanter fra By & Havn, Københavns Kommunes forvaltning, Københavns Kommunes Borgerrepræsentation, We Do Democracy, samt henholdsvis Ekspertgruppen og Advisory Board for Borgersamling om Lynetteholm (her omtalt som ”interessenterne”). Interviewpersonernes identitet er anonymiseret i det omfang, det overhovedet har været muligt.

Notater er støttet af forskningsprojekterne ”Democratic Innovations in a Green Transition” (DIGT) og ”Governance of Green Transition.” Førstnævnte er finansieret af Danmarks Frie Forskningsråd og fokuserer primært på Danmarks nationale klimaborgerting (2020 – 2022). Sidstnævnte er finansieret af Københavns Universitets tværfaglige indsats inden for klimaforskning og grøn omstilling.

Lars Tønder er medlem af advisory board’et for Borgersamling om Lynetteholm.

Anders Blok er medlem af ekspertpanelet for Borgersamling om Lynetteholm.

Notatets hovedkonklusioner

Notatets hovedkonklusioner er følgende:

- 1) Der er ikke afgørende forskelle i frafalds- og fraværspcenterne mellem første og anden fase af Borgersamling om Lynetteholm. Tallene flugter generelt med erfaringer fra lignende borgersamlinger, herunder et relativt større frafald blandt unge og borgere med grundskole og erhvervsfaglig uddannelsesbaggrund.
- 2) Ligesom i første fase ser medlemmerne i Borgersamling om Lynetteholm det som en borgerpligt at deltage i udviklingen af Lynetteholm. Der er et stort og levende ønske om at gøre en forskel og samtidig en generel positiv oplevelse af processen og de endelige anbefalinger.
- 3) Mandatet for Borgersamling om Lynetteholm er fortsat klart og opkoblingen til det kommunalpolitiske system er blevet yderligere tydeliggjort i løbet af anden fase. Borgersamlingen har dermed fået styrket sine betingelser for at få reel indflydelse på beslutningsprocesserne om Lynetteholmen.

De følgende afsnit uddyber hver af disse tre hovedkonklusioner.

Analyse af frafald og fravær

Det er et centralt element i borgersamlingens udformning, at samlingen udgør en repræsentativ gruppe, der afspejler befolkningen i det udvalgte geografiske område. Borgersamlingens medlemmer blev udtrukket ved at 10.000 borgere i København og omegnskommunerne blev inviteret til at deltage. Af disse svarede 536 ja. Herfra blev der først udtrukket 66 borgere til borgersamlingens første fase. Disse udgjorde en demografisk repræsentativ gruppe med den rette fordeling i forhold til populationen København på parametrene køn, alder og uddannelse. Desuden blev 25% af samlingens medlemmer valgt blandt borgere fra omegnskommunerne.

Efter første fase var 13 borgere faldet fra, og de resterende medlemmer kunne vælge at fortsætte eller trække sig fra samlingen. 26 af de oprindelige 66 valgte at fortsætte. We Do Democracy valgte samtidig at ændre borgersamlingens størrelse fra 66 til 37 medlemmer, da dette blev vurderet til at have en positiv effekt på borgersamlingens arbejde og evne til at fastholde medlemmerne gennem hele anden fase.

Udover de tilbageværende 26 medlemmer blev 11 nye borgere udtrukket fra de 536 tilmeldte med det mål at nå samme repræsentative fordeling som ved første samling. På grund af tidligt frafald blev borgersamlingen desuden yderligere suppleret med to nye borgere mellem tredje og fjerde samling (altså første og anden gang borgersamlingen var samlet i anden fase).

1.1 Frafald

I løbet af borgersamlingens første fase meldte 13 af samlingens 66 borgere sig aktivt ud af forløbet. Langt den største del af dette frafald skete i starten med 6 borgere inden kickoff og 5 borgere mellem kickoff og første samling. Derefter meldte to borgere sig ud mellem første og anden samling. De 13 borgere svarer alt i alt til et frafald på 20% af første-fase samlingens 66 medlemmer.

I anden fase meldte 6 borgere sig aktivt ud af borgersamlingens arbejde. Dette opgøres som frafald. Disse 6 borgere svarer til 16% af borgersamlingens 37 medlemmer. Ligesom i første fase fandt den største del af frafaldet sted i starten af forløbet. 3 borgere meldte sig ud inden anden-fase borgersamlingen mødtes for første gang (3. samling) og 2 yderligere meldte sig ud mellem første og

anden møde (3. og 4. samling). En borger yderligere meldte sig desuden ud før den sidste ekstraordinære samling (7. samling).

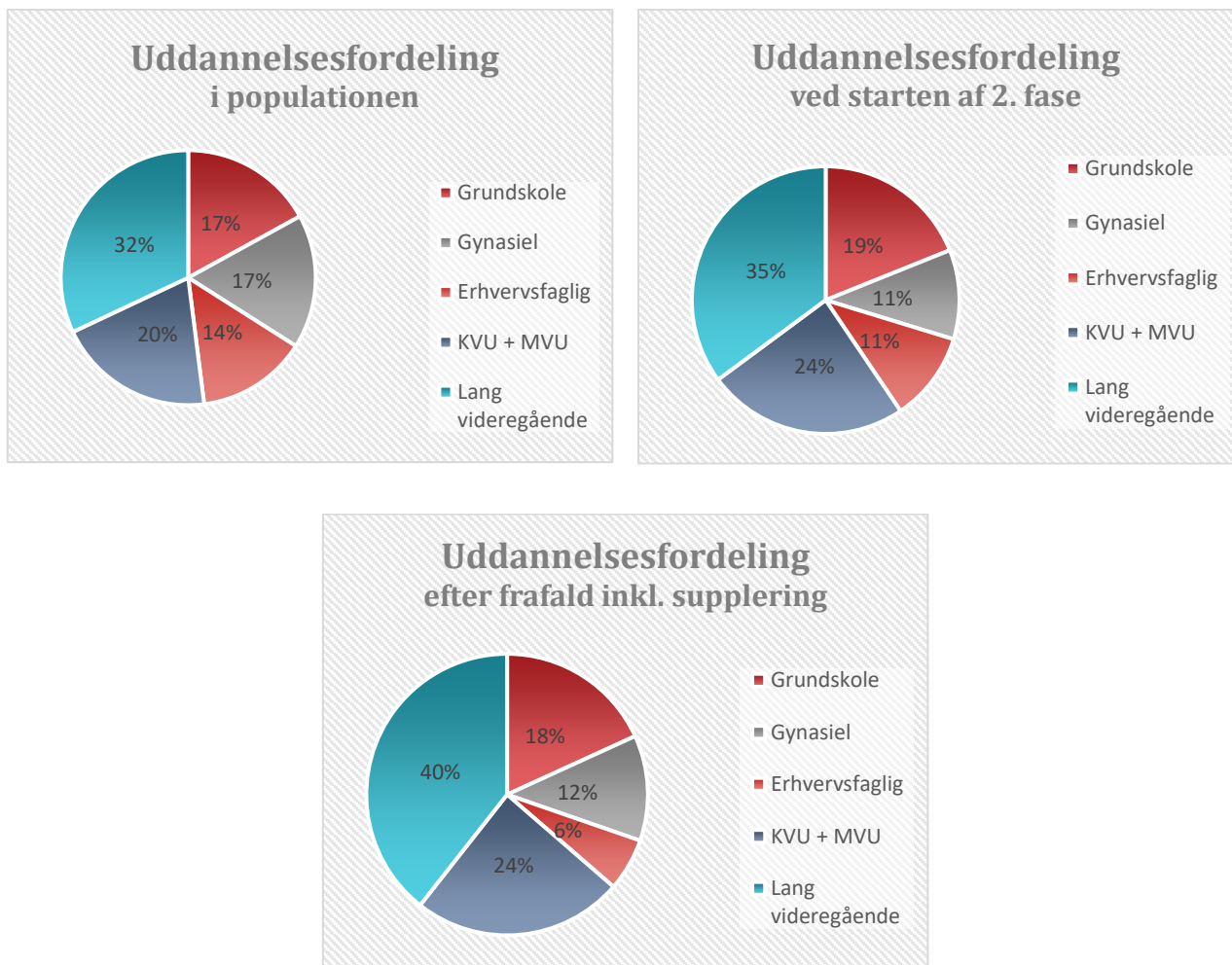
Påvirker frafaldet repræsentativiteten?

I første fase påvirkede frafaldet ikke borgersamlingens repræsentativitet negativt i forhold til køn, bopæl og alder. Dog var det særligt borgere med erhvervsfaglig uddannelsesbaggrund, som trak sig fra samlingen, hvilket betød, at de var underrepræsenterede i borgersamlingens arbejde. Desuden var der et større frafald i gruppen af borgere i aldersgruppen 18-26 år i forhold til de andre grupper.

I anden fase af borgersamlingen går dele af dette billede igen. Denne gang ser vi desuden, at kvinder udgør en større andel med 4 af 6 frafaldne. Dette udfordrer dog ikke samlingens repræsentativitet i forhold til køn. Ligeledes påvirkes fordelingen af borgere fra København over for omegnskommunerne ikke mærkbart af frafaldet.

I forhold til alder er der heller ikke sket de store forskydninger på grund af frafaldet. Gruppen 26-42 år har dog et relativt større frafald på 25%, mens gruppen 18-25 år har et frafald på 22%. Dette skaber ikke store forskydning i fordelingen, men da gruppen 26-42 år er underrepræsenteret i borgersamlingen (33%) relativt til deres andel i befolkningen (40%), virker tallene større. Gruppen har dog fortsat været acceptabelt repræsenteret.

Som i første fase sker den mest markante forskydning i forhold til uddannelsesbaggrund med et relativt stort frafald blandt borgere med erhvervsfaglig uddannelse. 3 af 4 borgere i den oprindelige gruppe faldt fra. Hvorefter der blev suppleret med en ekstra. Således ender borgere med en erhvervsfaglig uddannelse med at udgøre 6% af borgersamlingens medlemmer. Dette er væsentligt mindre end de 11% de udgjorde ved starten af anden fase, samt væsentlig forskelligt fra de 17% som gruppen udgør af Københavns befolkning.

Figur 1, 2 og 3: Fordeling af uddannelsesbaggrund i henholdsvis populationen, ved anden fases start og efter frafald og supplerung.

Beslutningen om at gå fra 66 til 37 medlemmer betyder også, at især antallet af borgere med gymnasial og erhvervsfaglig uddannelsesbaggrund bliver lavt. Derfor afhænger disse gruppers repræsentativitet af ganske få borgere og er således mere udsat for skævvridninger i forhold til repræsentation.

Det er værd at bemærke, at vi ikke har kigger på individdata, og at der derfor er en risiko for, at opgørelsen undervurderer det reelle frafald. Nogle kan have holdt op med at møde op uden at have frameldt sig. Disse vil ikke være opgjort som frafaldne, men som fraværende på de enkelte dage.

Det er forventeligt, at der vil være frafald på grund af skiftende livsomstændigheder. Erfaringer fra international forskning viser, at mellem 15 - 20% af deltagerne i en given borgersamling typisk falder fra.

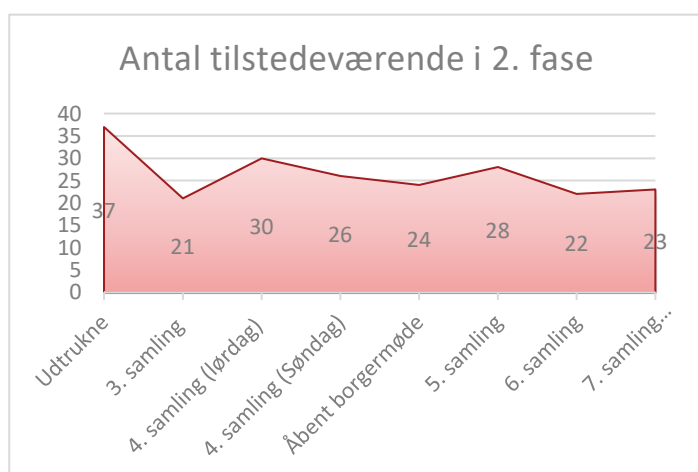
1.2 Tilstedeværelse

Ud over at være opmærksom på effekten af de borgere, som aktivt meldte sig ud af samlingen, giver det også mening at undersøge, om der har været systematik i fravær, og om dette har påvirket repræsentativiteten negativt. Det er forventeligt, at borgere vil gå glip af enkelte møder på grund af fx sygdom.

Borgernes tilstedeværelse er registreret af We Do Democracy i forbindelse med de forskellige samlinger. Tallene skelner ikke mellem om folk eksempelvis er ankommet senere eller gået tidligere.

For borgersamlingens første fase var der et gennemsnitligt fremmøde på 60% (helt præcist 39,8 af 66 borgere). I borgersamlingens anden fase var det gennemsnitlige fremmøde på 67% (helt præcist 24,9 af 37 borgere). Dette er altså en stigning i forhold til første fase af borgersamlingen, hvilket var et af motiverne for de ændringer, der blev foretaget mellem samlingens to faser.

Fremmødet er illustreret i graferne herunder.

Deltagere

3. samling	21
4. samling (lørdag)	30
4. samling (søndag)	26
Åbent borgermøde	24
5. samling	28
6. samling	22
7. samling	23

Figur 4 og 5 viser antal tilstedeværende ved samlingerne i borgersamlingens anden fase.

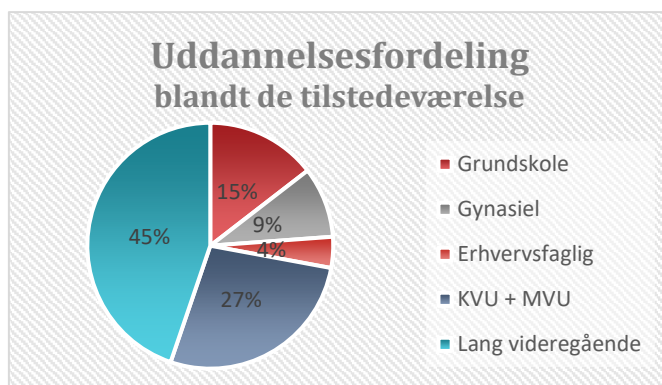

Til sammenligning havde det nationale klimaborgerting (2020 - 2022) et gennemsnitligt fremmøde på 61,1 af 99 borgere til de fælles samlinger, hvilket svarer til en tilstedeværelse på 62%. Ved Klimaborgersamlingen i Greve Kommune var den gennemsnitlige tilstedeværelse til møderne på 29,4 af de 34 borgere svarende til 86%. Borgersamling om Lynetteholm har et fremmøde i første fase, som ligger på niveau med det nationale klimaborgerting, mens de i anden fase havde et lidt højere fremmøde.

Endelig kan der gives et par kommentarer på, om repræsentativiteten i den gennemsnitlige tilstedeværelse har været udfordret af systematisk fravær. På trods af en højere andel kvinder end mænd i frafaldet er den samlede tilstedeværelse for mænd og kvinder stort set ens. Fraværet påvirker heller ikke fordelingen mellem borgere af København Kommune overfor borgere fra omegnskommunerne negativt.

Der er dog væsentlige forskelle i fremmødet fordelt på alder og uddannelsesbaggrund. Borgere i aldersgrupperne 18-26 år og 26-42 har et højere fravær (inkl. frafald) og er i gennemsnit til stede ved henholdsvis 57% og 54% af samlingerne. De 18-26 årige er ikke, modsat de 26-42 årige, overrepræsenteret i frafaldet, og er dermed blot oftere fraværende uden at have forladt samlingen. Dette skævrider fordelingen, men betyder ikke, at nogle af grupperne bliver så små, at de ikke er tilstrækkeligt repræsenteret.

I forhold til uddannelse er borgere med erhvervsfaglig og grundskole baggrund i lavere grad til stede ved samlingerne. For gruppen af erhvervsfaglige er dette især et udtryk for det høje frafald i denne gruppe. De ender således med kun at udgøre 4% af den tilstedeværende borgersamling. De med gymnasial uddannelse ender med at udgør 9%.

Figur 6: Viser fordelingen i uddannelsesbaggrund blandt de tilstedeværelse i borgersamlingen.

De som gennemsnitligt har den markant højeste tilstedeværelse er grupperne med lang videregående uddannelsesbaggrund samt aldersgruppen 60+ år. Begge disse to grupper ender med at være overrepræsenteret i tilstedeværelse i borgersamlingen. Begge var desuden fra start svagt overrepræsenterede. Denne overrepræsentation styrkes således at gruppen 60+ kommer til at udgøre 25% af den gennemsnitligt tilstedeværende samling til trods for, at de udgør 17% af populationen. Gruppen lang videregående uddannelse kommer til at udgøre lige over 40% af samlingen, mens de udgør 32% af populationen. Dette er dog særligt i forhold til uddannelse væsentligt mindre skævt i forhold til borgersamlingens første fase.

1.3 Deltagelse i afstemning

I borgersamlingens første fase deltog 33 af borgersamlingens oprindelige 66 medlemmer i afstemningen om første fases delanbefalinger. Afstemningen gav mulighed for anonymitet, og vi kan således ikke kommentere på gruppens sammensætning.

I anden fase af borgersamlingen deltog 33 af borgersamlingens 37 medlemmer i afstemningen om borgersamlingens endelige anbefalinger. Igen gav afstemningen mulighed for anonymitet, og vi kan derfor igen ikke sige noget om de deltagendes karakteristika.

Opfattelser af borgerdeltagelsen

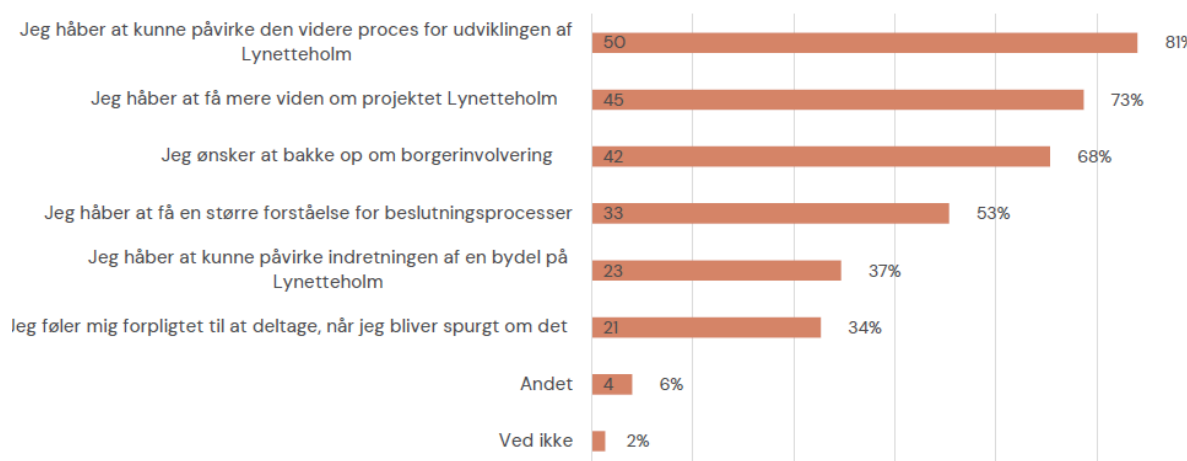
Denne del af notatet er primært baseret på fem kvalitative interviews, fire med medlemmer af borgersamlingens anden fase og ét med et medlem fra første fase, der valgte ikke at fortsætte. De fem borgere er anonymiseret. Interviewpersonerne er udvalgt repræsentativt i forhold til køn, aldersgrupper og uddannelsesbaggrund. Alle interviews blev foretaget i august og september 2023 efter borgersamlingens fjerde og afsluttende samling. Analysen trækker derudover på en spørgeskemaundersøgelse, som Analyse & Tal har lavet i forbindelse med deres egen evaluering af borgersamlingen. I denne spørgeskemaundersøgelse deltog 62 borgersamlingsmedlemmer på tværs af begge faser.

2.1 Motivation: hvorfor deltage i borgersamlingen?

Ligesom det var tilfældet i første fase, anser borgerne i anden fase det som en pligt at deltage i borgersamlingen. En borger siger ligefrem i det nye interviewmateriale, at det føles som et "privilegium" at deltage i arbejdet. En anden borger ser deltagelsen som interessant både professionelt og personligt, og understreger hvor lærerigt det er at være med i processen.

Deltagerne i anden fase fastholder lige som i første fase en vis skepsis over for at være repræsentative både politisk og demografisk. Samtidig understreger de også værdien af at være en bred gruppe med mange forskellige livserfaringer. Ifølge deltagerne giver dette samtalerne i borgersamlingen en diversitet, som de finder både stimulerende og værdifuld for den demokratiske proces. Interviewpersonerne siger samstemmende, at borgersamlinger er et vigtigt supplement til det repræsentative demokrati, som det kendes med Folketing, kommunalbestyrelse mv.

Betoningen af deltagelsespligten står lidt stærkere frem i vores interviews end tilfældet er blandt svarene i Analyse & Tals spørgeskemaundersøgelse. Af sidstnævnte fremgår det, at borgernes altafgørende motivation for at deltage er muligheden for at præge Lynetteholm-projektet (jf. nedenstående). Dog står både ønsket om borgerinvolvering og borgerpligten centralt i borgernes svar, og det er derfor muligt at se resultaterne som gensidigt forstærkende: pligten til at deltage er også et ønske om at få indflydelse.

Figur 7: Svarfordeling for spørgsmålet: "Hvilke af følgende årsager har været vigtige for, at du har valgt at deltage i borgersamlingen? (sæt gerne flere krydser)", 62 respondenter (Kilde: Analyse & Tal)

Spørgeskemaundersøgelsen viser endvidere, at borgernes motivation til at deltage understøttes af en forventning om, at deres input bliver brugt. Én årsag til at deltage, som flere af interviewpersonerne nævner, er deres interesse for byplanlægning og byudvikling. Derudover er to af interviewpersonerne meget optaget af, hvordan fremtidens byggeri og boligformer kan udvikles. Flere nævnte Nordhavn og Ørestaden som eksempler på byudvikling, de gerne ville bidrage til, at man undgår i fremtiden.

2.2 Opfattelse af borgersamlingen

Opbakningen til brugen af borgersamlinger går igen i anden fase. Mange af samlingens deltagere kendte ikke formatet forud for udtrækningen. Som allerede nævnt, synes mange, at borgersamlingen rummer nye muligheder for demokrati og indflydelse. Medlemmerne føler sig generelt godt tilpas ved samlingerne, har haft gode møder med de andre borgere og oplever at være i trygge hænder hos facilitatorerne. Enkelte synes, at der var for lidt tid til samlingerne i forhold til at få snakket ordentligt sammen i forbindelse med gruppearbejde under møderne.

Et gennemgående tema i både første og anden samlings interviews er, at borgersamlingen er nedsat for sent i processen. Samtidig roses opdragsgiver for at have taget initiativet, og en enkelt af interviewpersonerne fremhæver værdien af de to faser - hvor første fase fokuserede på selve Lynetteholm-konceptet, mens den anden fase fokuserede på de forskellige scenarier for det fremtidige

anlægsprojekt. En sådan opdeling opfattes som konstruktiv og gjorde det muligt at være både “for” og “imod”.

Denne pragmatiske tilgang er kendetegnende for mange af interviewpersonerne og understøtter, hvad forskning i andre borgersamlinger har vist: at borgere gennem deltagelse i processen udvikler en forstærket evne til at danne kompromiser og til at finde nuancer i en kompleks problemstilling. Alt andet lige må dette ud fra et demokratiperspektiv anses for at være en vigtig gevinst.

Et særligt opmærksomhedspunkt i forbindelse med overgangen fra første til anden fase var relationen mellem de “gamle” medlemmer af borgersamlingen og de nye, som først blev inddraget ved anden fases begyndelse. Man kunne have frygtet, at de gamle medlemmer ville have været bedre i stand til at gøre deres indflydelse gældende. Dette synes dog ikke at have været tilfældet. Hverken de gamle eller de nye medlemmer giver udtryk for en sådan relation, også selvom de nye medlemmer har skulle lære en masse ny viden på kort tid. Alle understreger oplevelsen af at have været inkluderet.

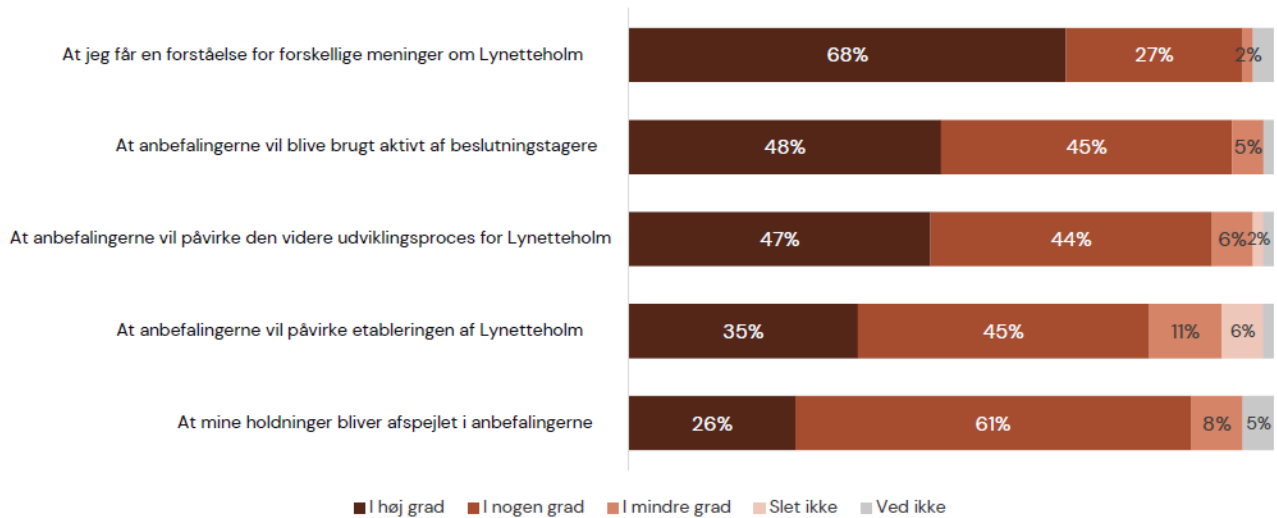
Endelig er det værd at bemærke, at de medlemmer, som valgte ikke at gå videre fra første til anden fase, ikke nødvendigvis har besluttet dette, fordi de var utilfredse med processen. Vores datamateriale peger i stedet for på andre forhold som fx forandringer i deres arbejdsliv eller andre omstændigheder, som umuliggjorde fortsat deltagelse i borgersamlingen.

2.3 Forhåbninger

Efter første fase fremhævede borgerne det efterfølgende arbejde i anden fase som afgørende for indflydelse. Denne opfattelse er blevet forstærket, og borgerne siger samstemmigt, at de oplever deres anbefalinger som udtryk for et godt og solidt arbejde. Dette betyder ikke nødvendigvis, at borgerne ser deres anbefalinger som det sidste ord. Snarere er det et udtryk for at ville være en del af den videre samtale om Lynetteholm-projektet.

Resultaterne fra Analyse og Tals spørgeskemaundersøgelse underbygger, at medlemmerne generelt er gået ind i processen med en stor tillid til, at deres anbefalinger vil blive taget alvorligt. Det i så høj grad at medlemmernes forventer, at anbefalingerne i høj eller nogen grad vil få indflydelse på den

videre politiske proces omkring (91%) og påvirke etableringen af Lynetteholmen (80%), samt at anbefalingerne vil blive brugt aktivt af beslutningstagerne (93%).

Figur 8: Svarfordeling for spørgsmålet: ”I hvilken grad er følgende en del af dine forventninger til borgersamlingen?” (procent), 62 respondenter, (Kilde: Analyse & Tal)

Mandat og kobling til det politiske system

Som tilfældet var i første fase, så indgår Borgersamling om Lynetteholm i en kompliceret styringsstruktur. By & Havn er opdragsgiver for borgersamlingen, men har forpligtet sig på også at lade anbefalingerne gå videre til behandling blandt de politiske beslutningstagere i Københavns Kommunes Borgerrepræsentation. Denne struktur stiller store krav til både borgersamlingens mandat og kobling til øvrige interessenter og beslutningsmyndigheder. Nedenstående analyse af denne udfordring bygger på interviews med repræsentanter (her kaldet ”interessenter”) fra By og Havn, Københavns Kommunes forvaltning, Borgerrepræsentationen, We Do Democracy, Ekspertgruppen og Advisory Board for Borgersamling om Lynetteholm.

3.1 Det styrkede rådgivende mandat

Borgersamling om Lynetteholm er givet et såkaldt ”rådgivende mandat,” hvilket betyder, at borgersamlingens anbefalinger vil indgå i de videre diskussioner om Lynetteholmen uden at være formelt bindende for opdragsgiveren eller for politiske beslutningstagere.

Det rådgivende mandat er beskrevet i borgersamlingens materialesamling og har været uændret siden borgersamlingens start. Opdragsgiver lover her, ”at borgersamlingens endelige anbefalinger vil blive behandlet i By & Havns bestyrelse og sikre en organisatorisk forankring.” Opdragsgiver forpligter sig til at ”komme med en officiel tilbagemelding på Borgersamlingens anbefalinger – senest 3 måneder efter borgersamlingens aflevering af anbefalinger og igen efter to år”.

Sammenlignet med andre klimaborgersamlinger er dette et stærkt rådgivende mandat, som tydeligt beskriver, hvordan anbefalingerne vil blive behandlet – og af hvilke interessenter. Dette gælder også proceduren for opfølgning, som skitserer en række deadlines for opfølgning.

Ud over den interne behandling hos opdragsgiver har denne som en del af mandatet forpligtet sig til at overdrage anbefalingerne ”uredigeret til Borgerrepræsentationen i Københavns Kommune til brug for den videre politiske proces og opfordre til brug i den videre politiske beslutningsproces for Lynetteholm”.

Detaljerne omkring denne overdragelse og videre brug er i løbet af borgersamlingens arbejdsperiode blevet nærmere afklaret. Hvor det politiske engagement fra starten ikke var en del af den formelle proces, er den blevet synliggjort for borgerne gennem de sidste 10 måneder. Primært ved, at Overborgmesterens bød velkommen ved det officielle ”kickoff” arrangement i november 2022, sammen med andre medlemmer af Borgerrepræsentationen deltog i lanceringen af delanbefalingerne i januar 2023 samt ved, at den planlagte lancering af de endelige anbefalinger i slut-september 2023 vil finde sted på Rådhuset.

Derudover er det i løbet af borgersamlingen arbejdsperiode blevet nærmere præciseret, hvordan borgersamlingens anbefalinger skal indgå i det politiske arbejde på rådhuset. Anbefalingerne skal formelt behandles i borgerrepræsentationens Økonomiudvalg. Derudover er det aftalt at anbefalingerne får officiel karakter af et høringssvar til Københavns Kommunes ”kommuneplanstrategi”, der er i offentlig høring, og dermed indgår i processen omkring Kommuneplanen 2023.

En sådan inddragelse må forventes at styrke anbefalingernes rolle i den videre beslutningsproces om Lynetteholmen, særligt fordi den vil forpligte både Københavns Kommunes forvaltning og politikerne i Borgerrepræsentationen til at behandle og tage stilling til anbefalingerne. Alt i alt er denne tydeliggørelse af anbefalingernes videre forløb i den politiske proces en styrkelse af mandatet.

Borgersamlingsdeltagernes egne fortolkninger af dette set-up peger på en fælles forståelse af det rådgivende mandats betydning (se også ”Notat om første fase af borgersamling om Lynetteholm”). På den ene side udtrykkes der en vis bekymring for, at det rådgivende mandat ikke bliver taget seriøst af alle de relevante aktører og interessenter. På den anden side er der også en forståelse for, at borgersamlingen er ét blandt mange fora i en langstrakt og kompliceret beslutningsproces. Det sidste understreges af deltagernes egen insisteren på at blive taget med på råd – og forventningen om, at de politiske omkostninger ved at sætte deres anbefalinger overhør, vil være store.

3.2 Anbefalingernes overdragelse til det politiske system

Alle interessenterne udtrykker, at der med overdragelsen af anbefalingerne sker et skift i opgavefordelingen. Hvor det indtil nu har været vigtigt med armslængde, bliver det efter lanceringen

af anbefalingerne opdragsgiver og det kommunalpolitiske system, som skal i arbejdstøjet. Der er opbakning til, at anbefalingerne er et resultat af den deliberative demokratiske proces, som var den oprindelige aftale, og at denne er sket uden indblanding fra andre interessenter og i overensstemmelse med formatets OECD-principper.

Derudover gør alle interessenter det klart, at de oplever, at både det kommunalpolitiske system og opdragsgiver ser frem til at modtage anbefalingerne. Det har deres opmærksomhed, og de forbereder sig på dette. Der er en klar forventning om, at anbefalingerne har en særlig kvalitet ud over, hvad man kan forvente af andre borgerinddragelsesprocesser, pga. den tid som borgersamlingens medlemmer har lagt i processen. Derfor er der en forventning om, at anbefalingerne vil være af en brugbar karakter - om end der er lidt forskellige blik på, hvad dette vil sige, herunder om den "gode" anbefaling har en visionær karakter, eller om den skal være direkte implementerbar.

I forlængelse heraf siger flere interessenter, at anbefalingernes videre rolle afhænger af deres form, fokus og indhold. Dette gælder især anbefalingernes relation til de dele af Lynetteholm, der først vil blive behandlet senere i anlægsprojektet. Flere nævner i den sammenhæng diskussionerne i borgersamlingen om Lynetteholm som en bæredygtig bydel. Da denne ambition i modsætning til selve etableringen af øen Lynetteholm ikke er vedtaget ved lov, er der her en åbenhed, som i sig selv er positiv, men som samtidig udfordrer muligheden for, at borgersamlingen kan levere applicerbare anbefalinger.

Forhandlingen af dette skisma vil være afgørende for, om borgersamlingen i sidste ende lykkes med sin opgave og rolle, og om deltagerne og den bredere offentlighed vil anse processen for at have været relevant og meningsfuld.